

ЗВ'ЯЗОК СИМВОЛУ ЗІ ЗМІСТОМ НЕСВІДОМОГО

*Гайворонський Р.О., ст. викл. каф. ЗІД
ННППІ УІПА*

У психології та філософії відсутнє однозначне трактування категорії «символ». Проте спільним для різних дослідників є виділення в структурі символу двох елементів, між якими відсутній безпосередній зв'язок: того, що символізує (предметний образ) і того, що символізується (глибинний зміст), - а також висновок про те, що символ відрізняється багатозначністю .

У символі поєднуються та одночасно виражаються свідомий і несвідомий психологічний зміст. На це вказують дослідження таких символічних форм вираження змісту психіки: сновидіння, міф, ЛСД-стан, невроз, кататимне переживання. У зазначених дослідженнях порушується проблема полівалентності психологічного змісту символіки. Так, в теорії сновидінь З.Фрейда констатується наявність у сновидінні експліцитного та імпліцитного змісту, алогічність першого та логічна впорядкованість другого, багатогранність змісту, вираженого в тому чи іншому образі сновидіння, і одночасно – репрезентація певного аспекту змісту в багатьох образах. К. Юнг наголошує на багатозначності психологічного змісту символіки колективного несвідомого, а також на тому, що ця символіка слугує вираженню індивідуально-неповторного змісту психіки суб'єкта [1].

Слово «символ» походить з латинської мови («symbolum»), хоча його корені тягнуться ще з древньогрецької мови. Саме ж грецьке слово походить від «symballein», що означає «з'єднання». Спочатку воно означало умовний знак, який символізував зв'язок між родичами чи друзями. В словнику це поняття визначається як «образ, що має певний зміст [4].

Поняття «символ» включає в себе багато значень: це і «алегорія», і «знак» т. ін. Таким чином, поняття символу набагато ширше, ніж вважалося раніше. Символи є частиною загальнолюдської культури та зберігають значний заряд своєї первісної значимості. У деяких людей вони викликають значну емоційну реакцію, яка зазвичай визначається як забобонність. Хоча символні представлення психіки і сприймаються людством як забобонність, вони все ж таки мають досить великий вплив як на життя окремого суб'єкта, так і на все людство. Витіснення символічних проявів спричиняє лише утворення специфічної енергії, яка зазвичай має деструктивний характер. [2].

В давні часи, коли інстинктивним представленням психіки був відкритий доступ до свідомості, розум людини міг легко знайти їм місце в раціональному внутрішньому світі. Сучасна людина не в змозі цього досягти. Оскільки її свідомість нівелювала будь-яку можливість засвоєння імпульсів інстинктивного та несвідомого. [3].

На сьогодні, проблема вивчення символічних представлень психіки є актуальною, оскільки з плином часу витіснення архаїчних утворень стає все помітнішим. Дослідження символічних проявів дасть змогу визначити не лише зміни в особистісному несвідомому, а й в колективному. Оскільки історичний розвиток прояву символічних утворень психіки ми можемо

дослідити лише аналізуючи теоретичні джерела, то прояв символічних утворень у сучасної людини ми можемо дослідити практично. Досить важливо розуміти, що психічні утворення сучасної людини завуальовані. Тому необхідно детально аналізувати отриманий матеріал та вивчати його, користуючись найновішими досягненнями в галузі психології, психіатрії, медицини.

Література

1. Юнг К. Г. Архетип и символ. – СПб., 91 с.
2. Юнг К.Г. «Проблемы души нашего времени». - М., 2006.
3. Юнг К.Г. «Тэвистокские лекции». - М., 1998.
4. Яценко Т. С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2006. – 382 с.: іл.